

Cogar An tSaibhris ón nGaoth, Aniar, Aduaidh is Aneas

Chuir Dia cogar ón ngaoth aniar i leathchluas Naomh Pádraic ag rá “Tar a ógánaigh agus siúil arís inár measc”. B’shin é “Glór na nGael” i leathchluas Naomh Pádraic agus buíochas le Dia níor thug sé an chluas bhodhar dó. Tháinig macalla an Ghlóir chéanna sa ngaoth aneas do leathchluas Naomh Ainnín i gceantar na Coirbe agus do leathchluas Naomh Colmcille in Árainn ón ngaoth aduaidh ó Chois Fharraige, agus buíochas mór le Dia níor thug ceachtar den bheirt Naomh sin an chluais bhodhar don chogar. Tháinig Naomh Ainnín trasna na Coiribe go Cill Ainnín agus Naomh Colmcille ó Árainn go ceantar na Tulaí agus b’shin tús na Críostaíochta sa taobh seo tíre.

Ba as Co. na Mí do Naomh Ainnín (*c.f. Saints of the Corrib*) agus tháinig sí le Naomh Pádraic anoir go ceantar na Coiribe. Tá fothrach a Cillín le feiceáil fós ar bhruach na locha agus a tobar beannaithe a mbíodh na sluaite ar turas aige ar an ochtú lá déag de mhí Eanáir chuile bhliain. Tá paróiste Chill Ainnín baistithe in onóir Naomh Ainnín, a naomh-Phátrún. Bhí an paróiste ag síneadh ó Loch Coirib go dtí an fharraige. Bhain an paróiste ar dtús le deoise Eanach Dhúin, ina dhiaidh sin le hArd-deoise Thuama agus faoi láthair le Gaillimh.

Mhéadaigh an daonra sa bparóiste de réir na mblianta agus déanadh dhá leath dhó – Cill Ainnín ó thuaidh agus Cill Ainnín ó dheas. Baisteadh Cois Fharraige ar Cill Ainnín ó dheas ina dhiaidh sin agus tugtar Paróiste an Chnoic/Spidéil, Deoise Thuama air faoi láthair. Tá cur síos ar an gceangal idir Eanach Dhúin agus Cois Fharraige (*c.f. Analecta Hibernica*) mar go raibh ar an gCoill Rua i gCois Fharraige an oiread sin airgid a íoc le deoise Eanach Dhúin mar gheall ar an gceangal pátrúnachta. Ba áit mhór le rá i gCois Fharraige é Coill Rua i gcúrsaí Creidimh agus is ann a bhí an Sagart ina chónaí ar feadh na mblianta.

Tá cur síos i gcód na deoise ar shéipéal a thóg an tAth. Ó Mainnín sna Criogáin sa mbliain 1780, ar chailís a bhronn an tAth. Warde air sa mbliain 1819, ar shéipéal a thóg an tAth. Ó Ceannabháin, an chéad Shagart Paróiste i bPobal an Chnoic ar an gCnoc thart ar 1838 ach gur leag Oíche na Gaoithe Móire é ar an 6ú lá d'Eanáir 1839, ar shéipéal sa Tulach ar leagadh a bhunchloch i 1840, ar thalamh a bhronn Blácaigh na Tulaí ar an Eaglais. Bhásaigh an tAth. Ó Ceannabháin sa mbliain 1840 agus mar gheall ar aighneas idir an Sagart Paróiste nua, an tAth Ó Grádaigh, agus na Blácaigh fágadh ballaí an tSéipéil tógtha gan cloigeann a chur air go dtí 1874. Ba é an Sagart Paróiste nua, an tAth. Ó Laighin a chuir cloigeann air le freastal ar dhá pharóiste an Spidéil/Tuaim agus Gaillimh mar nach raibh séipéal ar bith i Ros an Mhíl ná sna Minna ag an am. Ba é an tAth. Ó Grádaigh céanna a thóg Séipéal an Chnoic sa mbliain 1844 agus ba é an tEaspag Mac Éil a choisric é. Lean an searmanas ar aghaidh ar feadh trí huaire agus cuireadh níos mó ná 400 duine, idir óg is sean, faoi láimh an Easpaig ar an ócáid (*c.f. Galway Mercury* (31/7/1844)). Baisteadh Séipéal Naomh Ainnín air i gcuimhne ar Ainnín Naofa a thug an Creideamh go Cois Fharraige ar dtús.

Tháinig Naomh Colmcille go Bánrach na Tulaí ó Árainn agus bhí inseacht spéisiúil ag Máirtín Ó Cadhain ar údar an turais. Do réir Uí Chadhain, bhí Oileán Árainn róbheag do bheirt mór le rá – Naomh Éanna agus Naomh Colmcille. Rinne siad margadh an tOileán a roinnt eatarthu. Bhí Naomh Éanna le tosú ag siúl ón taobh thoir den oileán agus Naomh Colmcille le tosú ag siúl ón taobh thiar ag breacadh lae agus shocraigh siad go mbeadh an teorainn eatarthu san áit a gcasfadh siad ar a chéile. Bhí Colmcille ag faire ar bhreacadh an lae nuair a bhuail Éanna ar a dhoras agus d'fhógair, “Is liomsa an t-oileán uilig. Éiríonn an ghrian níos túisce thoir agus tá an t-oileán uilig siúlta agam agus de réir ár margadh is liomsa é”.

Sheol Colmcille go dtí an Bhánrach ansin i mbád cloiche agus thug an Creideamh aneas leis. Tá cillín Cholmcille ansin fós agus ar an 9ú lá de Mheitheamh chuile bhliain, ar lá Fhéile Cholmcille, tagann na céadta ag an tobar lena mbuíochas a chur in iúl. Meileann muilte Dé go haisteach scaití trí chogar a chur i gcluas na gaoithe mar is ón ngaoth aniar, aneas agus aduaidh a tháinig an Creideamh go Cois Fharraige ar dtús.

Micheál Ó Flannabhra, S.P.